

Eýran: Prezident liderligiň aýnasydyr

Category: Kitapcy, Nukdaýnazar, Publisistika

написано kitapcy | 26 январа, 2025

Eýran: Prezident liderligiň aýnasydyr EÝRAN: PREZIDENT LIDERLIGIÑ AÝNASYDYR

Eýranyň şemaly ylalaşyga gelmegiň ugruna bakan öwürmi ýa-da öňküsinden has uly, juda howply tapgyrda birden köp frontda söweşmegini dowam etdirermi?

Dini lider Ali Hamaneyden başga aýatolla Homeýniň adamlaryndan hiç kim galmady.

Prezident Ibrahim Reisi, ondan öň Ali Ekber Welaýaty, ondan öňem Haşimi Rafsanjani hatardan çykdy.

Şeýle-de Hasan Ruhani, Mehdi Kerrubi, Ali Welaýaty, Ali Jenneti ýaly beýleki şahslaram arenadan çekildiler.

Reisiniň ölümi we aýatolla Hamaneyiň ötüşen ýaşy bilen

birlikde Eýran Yslam Respublikasynyň düýbünü tutan nesliň döwri soňlanyp barýar.

Şu ýerde ýene şobir sorag täzeden orta atylýar: Eýran režiminiň geljegi nähili bolarka?

Reisi eýran syýasatynda algyr laçyn hasaplansa-da, ömrüniň soňky gününü Eýranyň esasy goňşularyndan we azmly garşydaşlaryndan Azerbaýjan Respublikasynyň prezidenti bilen ylalaşyga geliji duşuşyk bilen soňlady.

Iki prezident bilelikde bendiň açylyş dabarasyna gatnaşdy, zyndanam Reisi gaý-tupanly gijede Tährana baryp ýetip bilmejek soňky ýoluna rowana boldy.

Taryhyň esasy şahsyýetleriniň biriniň öldürilmegi ýaly onuň wertolýotynyň awariýa uçramagy-da şübheli pikirlere we çaklamalara açyk syr bolup galar.

Dünýäniň Eýrany dolandyryýanlar barada bilýän zatlary rewolýusiýanyň aktýorlary we olar bilen birlikde gelen täze nesliň liderleri bilen çäklenýär, emma bularyň köpüsi uzak wagtlaп häkimiýet başynda oturmady.

Öňki prezident Mahmud Ahmedinejad hökümetden daşrakda durdy, Kasym Süleýmany we onuň ýerine gelen daşarky harby gatnaşyklarda gulluk edýän Rewolýusion gwardiýanyň käbir ýolbaşçylary hatardan çykarylady.

Öňümizdäki dört hepdäniň dowamynda eýranlylar we Eýranyň meseleleri bilen gyzyklanýanlar prezidentiň kim boljagyny we ertiriň täze liderlerini çaklamak bilen geçirerler.

Ýurt liderlik nukdaýnazaryndan ganyny täzelemegiň önüsyrynda dur. Prezidengiň kim boljakdygyna ýakynda karara geliner we hökümetiň ertirki günü hem-de birnäçe ýyl bäri dini liderlige kandidat görkezilýän dini lideriň ogly ýoldaş Müjteba boýunça gyzyklanmalar artar.

Emma Eýrandaky üýtgeşmelere köp sanly parallel geňeşden we möhüm harby merkezlerden ybarat garym-gatym hökümet aparatynyň kölegesinde anyklamak we düşünmek kyn.

V. V. BARTHOLD

İRAN

TARİHİ COĞRAFYASI

Çeviren: Ömer Akkoç

Kandidatlaryň atlary we olaryň içinden biriniň prezident saýlanmagy Tährandaky hökümetiň ugry babatda möhüm signallary berer.

Reisiniň duýdansyz aradan çykmagy uly hadysalaryň we kyn çözümleriň bolýan döwrüne gabat geldi.

Reisiniň birinji prezidentlik döwrüniň gutarmagyna birýarym ýyl galypdy we uly ähtimallyk bilen ikinji döwürde saýlanyp, ýene dört ýyl wezipesinde galmalydy.

Bu döwürde Eýrana sebitdäki çaknyşyklaryň hötdesinden gelmekde möhüm jogapkärçilikler garaşýar we onuň özi bu çaknyşyklaryň köpüsünde aktiw tarap bolup çykyş edýär: Yrak, Siriýa, Liwan, Ýemen, Gaza.

Prezidentlik döwletiň içinde ýeke-täk karar kabul ediji güýç däl, ol döwletiň aýnasydyr.

Her prezident eýran liderliginiň ugurlarynyň bir tapgyryny alamatlandyrýardy.

Pozitiw dünýägaraýyşly Hasan Ruhaniniň prezidentligine Obamanyň döwründe ABŞ bilen ylalaşyga gelmek tapgyry ýoldaşlyk etdi.

Radikal prezidenti bolsa Trampyň ýadro ylalaşygy bozan we Tährany nebit hem-de syýasy derejede gysýan kararlarynyň zyndandan ABŞ bilen duşmançylyk tapgyrynda wezipä geldi.

Eýsem Eýrana nähili prezident we haýsy tapgyr garaşýar?

Režim dünýä garşy çykmagyny dowam etdirip, soňky prezidentini bürgüt konserwatiwleriň arasyndan saýlajakmyka?

Ýa-da Reisiniň ýoklugy sebitleýin we halkara ylalaşyga tarap täze tapgyryň ýoluny açarmy?

Eýran režiminde döwletiň daşarky syýasaty boýunça ugurlaryndaky düşünişmezlik täze däl, onlarça ýyllap dowam edip gelýän zat.

Rewolýusiýanyň başlanan wagtyndan bäri ylalaşyga gelmek üçim uzadylan el bilen eli ýaragly ideologiyanyň arasynda dünýä bilen gatnaşyklar babatdaly düşünişmezlik dowam edýär. Bu boýunça has ekstremistik topar elmydama ýeňiş gazandy.

Bir aýyň içinde prezidentlige kandidatlaryň arasyndan we zyndandan prezident saýlawlarynyň netijeleriniň Eýranyň haýsy ugra ýöneljegini göreris.

Bular önümizdäki dört ýylyň dowamynda Eýranyň şemalynyň haýsy ugra bakan öwüsjegini görkezer: ylalaşyga gelmegiň ugruna bakan öwüsermi ýa-da öňküsinden has uly, juda howply tapgyrda birden köp frontda söweşmegini dowam etdirermi?

Abdyrahman RAŞID,

«El-Arabiyye» kanalynyň öňki başlygy.

@aalrashed

Çarşenbe, 22.05.2024 ý. Publisistika